

SZKOŁA DLA INNOWATORA

Fundusze Europejskie
Inteligentny Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

PROJEKT REALIZOWANY JEST PRZEZ:

PARTNERAMI PROJEKTU SĄ:

PROJEKT WSPIERAJĄ:

Projekt Szkoła dla innowatora współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020, Priorytet 2: Wsparcie otoczenia i potencjału przedsiębiorstw do prowadzenia działalności B+R+I, Działanie 2.4: „Współpraca w ramach krajowego systemu innowacji” PO IR, Poddziałanie 2.4.1. inno_LAB-Centrum analiz i pilotaży nowych instrumentów.

Budżet uczniowski

Karta zadania nr 43 dla ucznia/uczennicy

Najpierw przeczytaj

Czym jest budżet uczniowski? Uczniowie i uczennice mają do rozdysponowania pewną kwotę pieniędzy. Przedstawiają propozycje, na co można ją wydać. Potem wszyscy uczniowie i wszystkie uczennice głosują nad pomysłami swoich kolegów i koleżanek. Finansowany jest projekt lub kilka projektów, które otrzymają największą liczbę głosów.

W niektórych szkołach funkcjonuje szkolny budżet partycypacyjny. To szerszy proces decyzyjny, w którym o przeznaczeniu części szkolnych środków decydują wspólnie uczniowie i uczennice, kadra pedagogiczna i rodzice.

Koncepcje szkolnego budżetu partycypacyjnego i budżetu uczniowskiego mają wiele wspólnego z budżetami obywatelskimi, które oddają w ręce obywateli i obywaterek możliwość decydowania o sposobie wydatkowania części budżetu miasta.

W Waszej szkole nie działa jeszcze budżet uczniowski.

Zaplanujecie akcję na rzecz jego uruchomienia.

Jeśli przekonacie do tego projektu społeczność szkolną,
zostaną podjęte następujące działania:

- ✓ Dyrekcja i rada rodziców, a może również sponsorzy, przeznaczą część budżetu na dofinansowanie lub pełne sfinansowanie pomysłów uczniów i uczennic.
- ✓ Pomysły te będą przygotowane w formie projektów.
- ✓ Zostanie opracowany i zatwierdzony regulamin, który określi zasady wybierania projektów uczniowskich do realizacji.
- ✓ Projekty będą wstępnie weryfikowane, a następnie poddane pod głosowanie.
- ✓ Projekt lub projekty, które uzyskają największe poparcie, zostaną zrealizowane.

Najpierw przeczytaj

Zadanie będziecie rozwiązywać w kilkusobowych zespołach. Przy ustalaniu składu zespołu warto mieć na uwadze następujące zasady:

- ✓ zespół nie powinien liczyć więcej niż 6 osób;
- ✓ najlepiej jest, jeśli znajdą się w nim osoby o różnych umiejętnościach, sprawnościach, zainteresowaniach i talentach.

Najpierw dowiedzcie się, czym jest budżet uczniowski. Zajrzyjcie do publikacji Grzegorza Całka i Katarzyna Kwapińskiej Budżet uczniowski. Nowy sposób aktywizacji uczniów i rad rodziców (Instytut Inicjatyw Pozarządowych, Warszawa 2017, http://ngos.pl/Budzet_uczniowski.pdf).

KROK 1

Zanim zaczniecie dyskusję o tym, jak przekonać władze szkoły i społeczność szkolną do uruchomienia budżetu uczniowskiego, zbierzcie o nim jak najwięcej informacji.

Są w Polsce szkoły, które już rozpoczęły swoją przygodę z budżetami uczniowskimi. Niech każdy/każda z Was wyszuka w internecie takie szkoły i znajdzie odpowiedzi na następujące pytania:

- ✓ Jakie sumy były przeznaczone na budżety? Z jakich źródeł pochodziły?
- ✓ Jakie warunki musiały spełniać projekty biorące udział w konkursach?
- ✓ Jak wybierano projekty do realizacji?
- ✓ Jakiego rodzaju projekty pojawiały się w konkursach?

Pytania te możecie zapisać na arkuszu papieru lub na tablicy, żeby każdy/każda z Was wiedział/wiedziała, czego szuka. Postarajcie się też, żeby każda osoba zbierała informacje na temat innej szkoły.

KROK 1

Podzielcie się informacjami, które znaleźliście. Wspólnie przygotujcie zwięzłe odpowiedzi na postawione pytania.

1. Jakie sumy były przeznaczone na budżety? Z jakich źródeł pochodziły?
2. Jakie warunki musiały spełniać projekty biorące udział w konkursach?
3. Jak wybierano projekty do realizacji?
4. Jakiego rodzaju projekty pojawiały się w konkursach?

KROK 2

Zastanówcie się wspólnie nad korzyściami z wprowadzenia budżetu uczniowskiego.

Skorzystajcie z metody burzy mózgów.

Przy grupowym opracowywaniu projektu warto zastosować metodę twórczego myślenia zwaną burzą mózgów (ang. brainstorming). Możecie sięgać po nią w różnych momentach pracy nad zadaniem.

Na górze tablicy lub plakatu zapiszcie temat burzy mózgów, na przykład: Jakie korzyści miałyby nasza społeczność szkolna z wprowadzenia budżetu uczniowskiego?

Określcie zasady burzy mózgów. Zapiszcie je na tablicy lub na plakacie. Zapoznajcie się z przykładowymi zasadami.

Przykładowe zasady burzy mózgów:

- ✓ Każda osoba ma prawo do przedstawienia dowolnego pomysłu przez cały czas sesji.
- ✓ Nie krytykujemy ani nie oceniamy pojawiających się pomysłów. Powstrzymaj się z osądzaniem kogokolwiek i czegokolwiek w trakcie sesji.
- ✓ Ujawniamy wszelkie pomysły. Wszystko, co ci przyjdzie do głowy, może okazać się użyteczne. Nawet szalone albo nierealistyczne pomysły czasem się do czegoś przydają.
- ✓ Obfitość jest pożądana. Im więcej pomysłów, tym lepiej. Łatwiej skracać długą listę, niż wydłużać krótką.
- ✓ Wymyślaj, zmieniaj, ulepszaj. Dodawaj, modyfikuj, udoskonalaj pomysły innych ludzi. Sprawdzaj, czy jakiś pomysł może się Wam przydać. Można go będzie na nowo przemyśleć, zmienić, odwrócić, połączyć z innym.
- ✓ Twórz i baw się. Sesja burzy mózgów powinna być nie tylko edukacyjna, ale także pasjonująca i relaksująca. Gdy sprawy idą w dobrym kierunku, może to być naprawdę przyjemne i zabawne.
- ✓ Cisza też jest OK. Szanujmy momenty milczenia. Wtedy uczestnicy/uczestniczki prawdopodobnie tworzą nowe pomysły. Często zdarza się, że po chwili ciszy następuje erupcja ciekawych pomysłów.

Możecie teraz przejść do sesji pomysłów.

Zgłaszajcie swoje propozycje odpowiedzi na postawione pytanie. Wszystkie zapisujcie na tablicy, plakacie lub na kartkach samoprzylepnych. Pamiętajcie, żaden pomysł nie jest zły! Każdy warto przeanalizować, bo nawet najbardziej nieprawdopodobne mogą okazać się możliwe do wykonania.

Po zamknięciu sesji odczytajcie kolejno wszystkie zgłoszone pomysły. Mogą pojawić się pytania lub prośby o wyjaśnienia kierowane do autorów/autorek różnych propozycji.

Przykładowe zasady burzy mózgów:

Czas na wybór pomysłów.

Głosujcie w celu wyłonienia najcenniejszych rozwiązań. Na przykład przyjmijcie, że każdy uczestnik/ każda uczestniczka ma do rozdania po trzy plusy dla najciekawszych i najtrafniejszych propozycji. Policzcie, która propozycja uzyskała najwięcej punktów.

Odpowiedzcie na postawione wcześniej pytanie.

Jakie korzyści miałyby nasza społeczność szkolna z wprowadzenia budżetu uczniowskiego?

KROK 3

Akcja (kampania) społeczna to zaplanowane działania, które odbywają się w konkretnym czasie i są skierowane są do określonej grupy docelowej, na przykład do seniorów i senierek lub do młodych kobiet. Celem kampanii jest wywołanie pożądaných społecznie zmian. Na przykład akcja skierowana do seniorów i senierek może mieć na celu uchronienie starszych ludzi przed złodziejami, akcja skierowana do młodych kobiet – zachęcenie ich do wykonywania badań profilaktycznych.

Podajcie kilka przykładów kampanii społecznych organizowanych w Waszej szkole, w środowisku lokalnym lub w całym kraju.

KROK 4

O sukcesie każdej akcji społecznej decyduje jej staranne zaplanowanie i przygotowanie. Większość działań podejmowanych przez organizatorów i organizatorki odbywa się bez udziału odbiorców/odbiorczyń. Prace te bywają żmudne i czasochłonne, ale od ich jakości zależy powodzenie całego przedsięwzięcia.

Najważniejszym krokiem w procesie planowania kampanii jest zdefiniowanie jej celu i kluczowych odbiorców/odbiorczyń, czyli grup docelowych.

Celem akcji, którą wymyślicie, ma być dostarczenie informacji o budżecie uczniowskim i płynących z niego korzyściach, tak by pozyskać zwolenników i zwolenniczki wprowadzenia go na stałe w Waszej szkole.

Zastanówcie się, kogo ze społeczności szkolnej należy pozyskać, by rozpocząć działania na rzecz wprowadzenia budżetu uczniowskiego. Zapiszcie Wasze ustalenia.

Na podstawie powyższych ustaleń zdecydujcie, jakie grupy docelowe powinna wziąć pod uwagę przygotowywana przez Was kampania (np. uczniowie i uczennice klas starszych, uczniowie i uczennice klas młodszych, rodzice uczniów i uczennic, nauczyciele i nauczycielki, dyrekcja, inni pracownicy i inne pracowniczki szkoły). Zapiszcie, jakie grupy docelowe wybraliście/wybrałyście.

KROK 5

Wybierzcie jedną z grup docelowych wypisanych w poprzednim kroku. Przeprowadźcie burzę mózgów na temat: Pomysły na kampanię na rzecz wprowadzenia budżetu uczniowskiego w naszej szkole.

W pierwszym kroku burzy mózgów każdy/każda z Was zapisuje jak najwięcej swoich pomysłów na małych kartkach. Pracujcie indywidualnie i w milczeniu.

Zaprezentujcie swoje pomysły. Możecie tymczasowo nakleić je na arkusz papieru. Teraz mogą się pojawić pytania lub prośby o wyjaśnienia kierowane do autorów/autorek konkretnych pomysłów.

Aby wybrać najlepsze propozycje, skorzystajcie z filtra pomysłów. W tym celu narysujcie na tablicy lub arkuszu papieru schemat układu współrzędnych.

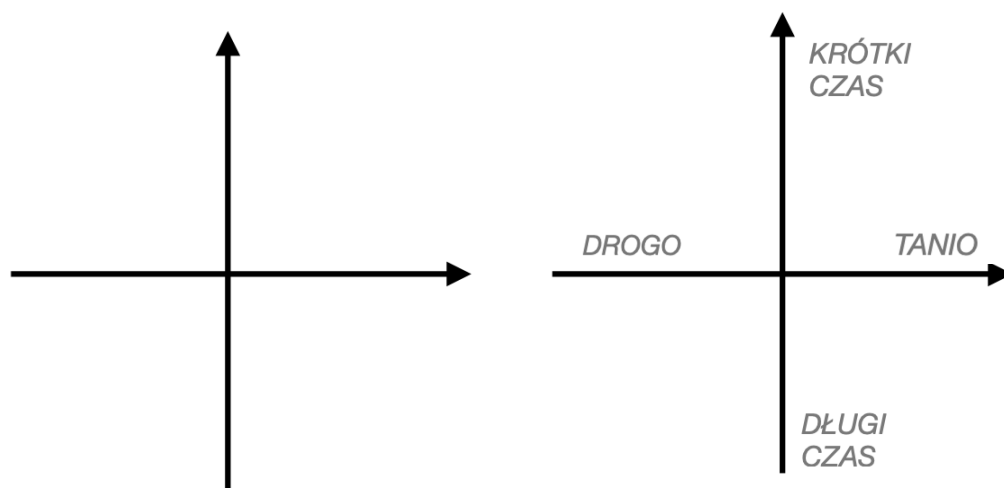
Wybierzcie dwie kategorie zawierające pary przeciwstawnych cech i zapiszcie je na osiach, na przykład:

- ✓ nakłady finansowe: drogo – tanio;
- ✓ czas realizacji: powoli – szybko;
- ✓ oryginalność: zwyczajne – nowoczesne;
- ✓ poziom trudności realizacji: trudne – łatwe.

Oto przykład takiego schematu. Oczywiście możecie wybrać inne cechy.

KROK 5

Przyklejcie swoje pomysły w odpowiednich miejscach na osi współrzędnych. Popatrzcie, jak rozmieściliście karteczki z pomysłami. Z najkorzystniejszej ćwiartki filtra pomysłów wybierzcie kilka najbardziej obiecujących propozycji. Wybierzcie także jeden najbardziej oryginalny i najlepszy Waszym zdaniem pomysł, nawet jeśli znalazł się w innej ćwiartce. Zapiszcie wybrane propozycje działań.

KROK 6

Wiecie już, jakie działania chcecie podjąć wobec danej grupy docelowej, żeby pozyskać ją jako sojusznika we wprowadzaniu budżetu uczniowskiego w Waszej szkole. Wybierzcie maksymalnie 4 propozycje.

Teraz musicie podjąć decyzję, co zrobicie dalej z każdym z pomysłów.

Na przykład:

- ✓ samodzielnie poprowadzicie szkolną kampanię promocyjną;
- ✓ skorzystacie z pomocy kolegów i koleżanek z klasy;
- ✓ przekażecie pomysł przedstawicielom/przedstawicielkom samorządu klasowego lub samorządu szkolnego.

Wybrany pomysł
Co z nim zrobimy?

Wybrany pomysł
Co z nim zrobimy?

Wybrany pomysł
Co z nim zrobimy?

Wybrany pomysł
Co z nim zrobimy?

KROK 7

Wymyślcie hasła reklamujące budżet uczniowski adresowane do wybranej przez Was grupy docelowej.

Wybierzcie, na przykład poprzez głosowanie, jedno z ułożonych haseł i umieśćcie je na plakacie wraz z opracowanymi przez siebie elementami graficznymi. Plakat powinien stanowić spójną, estetyczną i przemawiającą do danej grupy docelowej całość.

KROK 8

Rada rodziców musi wyłożyć środki, które będą kapitałem w budżecie uczniowskim. Jaka to ma być kwota? To zależy od szkoły. Duża szkoła może przeznaczyć nawet kilkadziesiąt tysięcy złotych, a mała zaledwie kilka. Nie musicie od razu mieć dużego budżetu. W pierwszym roku warto zacząć z małą kwotą i sprawdzić, jak działa taka inicjatywa. W kolejnych latach można zwiększać pulę pieniędzy.

Niezależnie od tego, jaką kwotę rada rodziców przeznaczy na budżet uczniowski, ważne jest, żebyście wiedzieli, jaka to suma i jak ma być dzielona. Regulamin może określać, że kwota ta wynosi na przykład 4 000 zł do podziału w dowolny sposób. Można też doprecyzować zapisy o przeznaczeniu pieniędzy, przykładowo dofinansowane zostaną projekty w wysokości od 200 do 1 000 zł – z czego wynika, że będzie to od 5 do 20 projektów.

Znajomość kwoty przeznaczanej na projekty składane w ramach budżetu uczniowskiego pozwala uczniom i uczennicom racjonalnie zaplanować swoje przedsięwzięcia.

Źródło: G. Całek, K. Kwapińska, Budżet uczniowski. Nowy sposób aktywizacji uczniów i rad rodziców, Instytut Inicjatyw Pozarządowych, Warszawa 2017, s. 46, http://ngos.pl/Budzet_uczniowski.pdf

(dostęp: marzec 2020 r.).

KROK 8

Szkoły opracowują różne sposoby podziału środków przeznaczonych na budżet uczniowski. Przeczytaj, w jaki sposób działa to w Szkole Podstawowej nr 8 w Chełmie.

Budżet Uczniowski sfinansowany zostanie przez Radę Rodziców, a więc z dobrowolnych składek wszystkich rodziców. Jako że jest to projekt pilotażowy, członkowie Rady postanowili przeznaczyć trzy tysiące złotych na jego realizację. Zadbano też o to, by zwycięzców było co najmniej dwóch – w regulaminie pojawił się zapis o tym, że pojedynczy projekt nie może przekroczyć kwoty 1,5 tysiąca złotych. W przypadku, gdyby projekty z największym poparciem kosztowały powyżej trzech tysięcy (np. gdyby trzy oszacowano na 1,2 tysiąca złotych za każdy), a okazały się ciekawe i potrzebne społeczności szkolnej, Rada nie wyklucza dołożenia dodatkowego tysiąca złotych.

Źródło: Kamila Grzenkowska, Chełm. „Ósemka” uczy najmłodszych zasad demokracji – w szkole wprowadzono Budżet Uczniowski, <https://www.gdansk.pl/wiadomosci/chelm-osemka-uczy-najmlodszych-zasad-demokracji-w-szkole-wprowadzono-budzet-uczniowski,a,65078>

(dostęp: marzec 2020 r.).

Potrenujcie podział środków w ramach budżetu uczniowskiego.

Przypuśćmy, że rada rodziców w Waszej szkole przeznaczy na budżet uczniowski 3 000 zł. Opiszcie sposób rozdzielenia tych środków.

KROK 8

Założmy, że na projekt realizowany w ramach budżetu uczniowskiego macie przeznaczone 1 500 zł. Co można byłoby sfinansować za taką kwotę? Ma to być coś, czego odbiorcami i odbiorczyniami będą wszyscy uczniowie i wszystkie uczennice klas VII Waszej szkoły.

Zaproponujcie takie przedsięwzięcie.

KROK 9

Podjmijcie decyzję, co zrobicie dalej z Waszymi propozycjami.

Możecie podzielić się nimi z uczniami i uczennicami, wywieszając plakaty w klasie lub na szkolnym korytarzu.

Możecie przekazać efekty Waszej pracy przedstawicielom/przedstawicielkom samorządu klasowego lub szkolnego.

A może wymyślicie jeszcze coś innego?
Zapiszcie, co postanowiliście/postanowiłyście zrobić.

Punkty kontrolne

Wypełniona karta zadania „Budżet uczniowski”

Plakat promujący kampanię w sprawie wprowadzenia budżetu uczniowskiego

Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10/1
00-666 Warszawa
(22) 875 85 97 wew. 109
szkoladlainnowatora@ceo.org.pl
www.szkoladlainnowatora.ceo.org.pl